

„Čo myslíte, holila si ním stará pani Thraneová nohy?“ Kafa na odpoveď nečakala. „Nebýva tu žiadna vdova,“ skonštatovala. „Ale chlap. Žeby ten, čo leží na schodoch? Mikael Morenius?“

„Vyzerá to tak.“

„Čo o ňom vieme?“

„Zjavne má skrytú identitu,“ odvetila Hanna.

„Skrytú identitu?“ Kafa sa na ňu zvedavo pozrela. Hanna rozhodila rukami.

„Podľa registra obyvateľov. Takže bude chvíľu trvať, kým získame nejaké informácie. Pripravím pre vás spis.“

Skrytá identita. O tlstých opatrovateľoch nevedela Kafa veľa. Predpokladala však, že na zozname ľudí, ktorí potrebujú ochranu, ich bude minimum.

KAPITOLA 11

Na schodoch do suterénu Štátnej nemocnice sa rozsvietilo studené modré svetlo. Studené bolo aj oceľové zábradlie.

„*Mortui vivos docent*,“ zašepkal Fredrikovi do ucha Andreas, keď zbadali, kto ich čaká.

Súdny lekár Konrad Heissmann stál pred krémovými dverami s nápisom Pitevňa. Natiahol ruku veľkú ako kniha.

„*Mortui vivos docent*. Hovoríme rečou mŕtvych,“ povedal namiesto pozdravu.

Takto ich Rakúšan vítal vždy. Heissmann sklonil vo dverách hlavu a viedol ich dnu. Nie preto, že by zárubňa bola nízka, ale preto, že tento plešivý patológ s výraznými spánkami bol od nich takmer o hlavu vyšší. V predsieni zastal. Na tyrkysových stenách viseli zožltnuté plagáty s obrázkami ľudskej anatómie. Na policiach stáli poháre s vyblednutými srdcami, mozgami a pľúcami naloženými vo formaldehyde a varovali pred tým, čo ich čakalo za dverami vedúcimi do lahôdok posmrtného života.

Fredrik videl už dosť mŕtvych ľudí vo všetkých možných stavoch, no viac než samotné mŕtvolky ho rozrušovalo niečo iné. Nikdy si nezvykol

na klinickú presnosť patológovej reči. Na polievkovú naberačku, ktorou vyberal z mŕtvol krv. Na vyleštené oceľové stoly. Na bledomodré lekárske rúško, ktoré pri dýchaní pulzovalo. Na skalpel a píľku na kosti položené na bielej plachte.

Ak sa dalo, zostával Fredrik najradšej v predsieni. Jeho spoločník takisto. Andreas Figueras si reč mŕtvych rád vypočul, ale nerád sa na nich pozeral.

„Je to urgentné, keďže ste na správu nechceli čakať?“

Hovoril gramaticky správne, ale tón reči netrafil. Rakúšan sa opieral o stôl svojím zvláštnym spôsobom. Ruky mal založené na holej hlave a palce si zabáral do spánkov. Možno preto vyzeral tak zvláštne.

„Ani nie,“ odvetil Andreas.

„Identitu mŕtveho však nepoznáme. Dúfali sme, že nám pomôžete.“

Lekár natiahol gumičku na plastovom fascikli.

„Muž, štyridsiatnik, severského výzoru. Smrť nastala pred dvoma až tromi týždňami. Že vraj ho našli v kanáli?“

Fredrik prikývol. „Včera.“

„Mŕtvolu tam určite priviezli len pred pár dňami. Ak by tam ležala dlhšie, veľa by z nej nezostalo.“

Vyťahnúť mŕtvolu z úzkeho kanála nebola vôbec ľahká úloha. Potkany sa s nevôľou vytratili, až keď technici vošli do kanála. Aby sa mŕtvola nerozpadla, museli ju vložiť do vaku, ten zviazať a opatrne zodvihnúť žeriavom.

„Chlap normálnej stavby tela, stoosemdesiattri centimetrov. Mal na sebe nohavice a pulóver. Slipy a topánky. V pravom vrecku nohavíc mal štyridsaťštyri korún – dve dvadsaťkorunáčky a štyri jednokorunové mince. V zadnom vrecku mal katalóg aukčnej siene Bierche. Nemal pri sebe peňaženku ani doklady.“

„Katalóg aukčnej siene?“

Heissmann vylovil z fascikla plastové vrecko. Boli v ňom otrhané listy papiera sfarbené telovými tekutinami.

„Listoval som si v ňom. Je to katalóg zostavený na dražbu starožitností, ktorá sa konala pred vyše mesiacom. Nevidel som v ňom nijaké značky, iba jeden krížik pri staromódnom zrkadle v rokokovom štýle, s plátkovým zlatom a tak. Veľmi drahé.“

Patológ podal vrecko Andreasovi a pokračoval.

„V žalúdku a črevách sme našli zvyšky pizze. Syr a šunku v rôznom stupni natrávenia.“

„Čo to znamená?“

„Že mal jednotvárnou stravu. Jedol pizzu posledné dva-tri razy pred smrťou.“

„A príčina smrti?“

„Nuž,“ odvetil Rakúšan. „Podďte so mnou.“

V miestnosti obloženej bielymi kachličkami sa hlasno ozývalo kvapkanie z kohútika nad hliníkovým drezom. Zápach sladkej hniloby a chemikálií im vrážal do nosa. Heissmann odhrnul fóliu.

„Toto sa vám bude hodiť,“ povedal a pozrel sa na Fredrika, ktorý stál na druhej strane pitevného stola. Andreas sa držal v pozadí.

Chlad. Tento pocit Fredrika premáhal, keď mŕtvych pozoroval v takejto polohe. Holá pokožka na oceľovom stole, odhalená hrud' a stehná, smutne scvrknuté pohlavné orgány. Niekedy videl mŕtvoly ešte predtým, než patológ zašil ypsilonový rez od pliec k slabinám, a vtedy nevedel odtrhnúť oči od srdca. Svalu veľkého ako päšť, bledého a bez života. Byť mŕtvý pôsobilo naňho nesmierne chladným dojmom.

Tento muž bol však pozašívany a jeho pokožka sfarbená do sivozelena. Z lebky s nakrátko ostrihanými vlasmi na nich zízali prázdne očné jamky, ktoré boli jasným svedectvom o tom, že na zdochline vyčíňali potkany. Ale Rakúšan im chcel ukázať niečo iné. Vedľa pleca ležala horná končatina. Umelá pravá ruka. Protéza.

„Počkajte,“ povedal Heissmann, keď sa Fredrik nahol dopredu. „Najprv vám chcem opísať okamih, v ktorom sa spečatil osud tohto nešťastníka.“

Patológ váhal, akoby zvažoval, kde má začať. Potom latexovou rukavicou zodvihol rameno mŕtvoly. Vedľa lopatky zbadali ranu. Hlbokú, ale nie väčšiu než päťkorunová minca.

„Tento muž zomrie o dvadsaťštyri hodín. Nachádzame sa niekde vonku, možno pred vchodom do jeho domu, možno na tmavej ulici. Muž nevníma nijaké nebezpečenstvo, keď ho vtom zozadu zasiahne ostrý predmet. Zlomí mu dve rebrá a tie mu prepichnú pravú časť

plúc. Od bolesti spadne na zem. Útočník mu zalepí ústa a zviaže ruky aj nohy a potom svoju obeť hodí do kufra auta a zmizne.“

Týmto sa Heissmann chcel predviesť. Nasledovalo vysvetlenie.

„V rane na pleci sme našli vlákna rôznych druhov látok. Zbraň prerazila cez viacero vrstiev oblečenia vrátane vonkajšieho. Znamená to, že sa nachádzal vonku. Na nohaviciach sú na kolenách flaky od pádu, na tvári a okolo rúk a nôh sú zvyšky lepiacej pásky. Pulóver je zamazaný od motorového oleja a kvapaliny do ostrekovačov. Také veci zvykne mať človek v kufri.“

Heissmann zodvihol zaťatú päť jednorukého. Prešiel mu prstom po háňkach, kde mal ošúchanú kožu. „Hrubozrnný betónový prach, z akého sa robí podlaha. Toto poranenie a rana do chrbta majú spoločné to, že začali zrastať.“

Keď muža uniesli, viedli ho do pivnice, vysvetľoval Heissmann ďalej. Strčili ho dole schodmi, a pri tom, ako sa snažil chytiť, sa zranil. Heissmann zodvihol ruku, než Fredrik stihol niečo povedať.

„Nie, garáž to nebola. Pretože krik, ktorý muž neskôr spustil, by vzbudil pozornosť.“

Patológ nenašiel na členkoch a zápästí len zvyšky lepiacej pásky, ale aj hlboké rezy v koži. Ako keď niekoho zviažu tenkým pevným povrazom.

„V ranách však vidieť známky toho, že sa snažil vyslobodiť. Muselo to byť veľmi bolestivé. Snažil sa vyslobodiť, pretože vedel, že inak zomrie.“

Súdny lekár narovnal prsty mŕtvoly. Posledné články ukazováka a prostredníka boli odseknuté. Pod zvyšnými nechtami boli zapichnuté ostré tenké drevené triesky.

„Tam niekde zostala stolička so silnými škrabancami na ľavej opierke. Na tej stoličke tento muž zomrel.“

„Panebože,“ zastonal Andreas. „Čo strašného musel vykonať, aby si toto zaslúžil?“

„Alebo čo musel vedieť?“ odpovedal Heissmann. „Aké tajomstvo z neho chceli vypáčiť mučením?“

Keď patológ mŕtvemu pustil ruku, zadunel hliník.

„Človek sa pri tejto práci veľa naučí,“ pokračoval. „Napríklad ja som sa po nejakom čase stal expertom na potravu zvierat, ktoré sa živia zdochlinami. Rybky majú rady mäkké tkanivo. Žerú dvojité brady,

ovisnuté svaly, penisy a ženské pysky. Túlavé psy majú rady tuhšiu potravu, ktorú treba rozhrýzť. Napríklad lakťové kĺby. Ale potkany... viete, po čom idú potkany v prvom rade?“

Fredrik netušil, ale predpokladal, že odpoveďou boli prázdne očné jamky mŕtvoly.

„Našli sme zdochnuté potkany, ktoré mali v papuli zvyšky ľudských očí. Nakoniec ich zožrali ich vlastní. Nemajú radi, keď sa pred nimi v rade niekto predbieha. Tento muž nemá oči. Okolo očných jamiek som však našiel popáleniny. Tipujem, že od cigariet. Alebo jednoducho od zapaľovača. Ľudia dnes už veľmi nefajčia.“

Andreas si začal v pozadí pohmkávať.

„Na veľkej časti tela má vnútorné krvácanie, ktoré vzniklo následkom značného množstva kopancov a úderov. Na ruke má zlomený palec. Musela to byť strašná bolesť. Ale spôsob, akým mu uštedrili poranenia, systematickosť toho celého a čas, ktorý tomu venovali... Z tohto všetkého usudzujem, že nešlo o pomstu.“

Prepletol si prsty a zapraskal nimi.

„Príčinou smrti je silná rana do zátylku. Tým istým podlhovastým predmetom, ktorým ho bodli do pleca.“ Ukázal na kosti, ktoré mŕtvemu vytrčali spomedzi chumáčov vlasov.

„Nôž?“

„Nie, niečo ťažšie a širšie. Sila a presnosť toho úderu svedčí o tom, že muž bol priviazaný, keď ho zavraždili. Žiadne stopy pohlavného zneužitia.“

„Máme aspoň niečo,“ zamrmlal Andreas.

Fredrik štuchol do protézy latexovou rukavicou. O protézach toho veľa nevedel, ale táto bola voskovo žltá a jej prsty pripomínali prsty figuríny.

„Keďže mŕtvola dlho hnila, veľmi to nevidieť. Ale na pleci a hrudi sú viaceré menšie jazvy. Také jazvy má človek postrelený brokovnicou. Samotná jazva po amputácii je však precízna. Výstrel mu teda ruku neodtrhol, ale strelná rana mohla byť, samozrejme, dôvodom amputácie.“

Lekár si znovu založil ruky nad hlavu.

Andreas si odkašlal. Hlas mal optimistickejší než zvyčajne:

„Také protézy sú vyrábané špeciálne na mieru, nie? Tá ruka by sa mala dať vystopovať.“

Doktor Heissmann prikývol. „*Richtig*. Presne to som chcel navrhnúť. Na analýze zubov už pracujeme. Ale ako viete, nejaký čas to potrvá.“

„Môžeme si tú ruku vziať so sebou?“ opýtal sa Fredrik.

Konrad Heissmann sa rozhladol po nejakom vrecku.

KAPITOLA 12

Na dne šálky zostali stvrdnuté zvyšky rozpustnej kávy. Vonkajšie žalúzie trepotali o okenný rám, ale v malej kancelárii sa vzduch nehýbal.

„Je mi ľúto ľudí, ktorí majú pocit viny,“ povedal Fredrik pomaly.

„Ted Bundy,“ odvetil policajný psychológ.

„Prosím?“

„Práve ste citovali masového vraha Teda Bundyho. Je mi ľúto ľudí, ktorí majú pocit viny.“

„Aha. Netuším, odkiaľ to mám.“

Fredrik sa díval na tlstého chlapa na opačnej strane skleneného stola. Po návšteve pitevne by Fredrik najradšej šiel domov. Policajný riaditeľ Neme bol však neoblomný. Nariadil mu pravidelné sedenia u psychológa. Zakázal koničky, ktoré zahrňali nožnice, papier alebo oči. Na nástenke za psychológom boli zapichnuté tri červené a jeden biely pripínáčik, tvoriace štvorec.

„Zvesili ste Hemingwaya?“

„Ľudia sa sťažovali.“

Keď tu bol Fredrik naposledy, na stene visel plagát amerického spisovateľa, ako pózuje s dvojhlavňovou brokovnicou.

„Spomenuli ste vinu,“ povedal psychológ.

Ak ľudia, ktorí pociťujú vinu, vzbudzujú ľútosť, potom ľútosť vzbudzoval aj Fredrik Beier. V ten letný deň pred mnohými rokmi bol doma s Frikkom on. To on ho nechal spať doma samého a šiel nakúpiť do večierky na rohu ulice. A keď sa začal šíriť dym, v panike vylomil dvere a vyskočil z horiaceho bytu na druhom poschodí s mŕtvym bábätkom na rukách. Obviňoval sa z Frikkovej smrti. Obviňoval sa

z rozpadu manželstva a z neschopnosti postarať sa o svoje dve deti. A obviňoval sa z toho, že jeho život pohltila vina.

Existovali aj iné slová. Hanba. Strach. Nedostatočnosť. Bezmocnosť. Egoizmus. Smútok.

Psychológ sa poškrabal na dvojitej brade.

„Takže toto má byť vaše vysvetlenie? Trinásť rokov stará trauma, ktorá sa jedného dňa skrátka vrátila? Boli ste opitý, mali ste vo vrecku tablety a rozhodli ste sa so všetkým skončiť? *Been there, done that?* Vážne?“

Fredrik pokrčil plecami. Bolo to rovnako dobré vysvetlenie ako každé iné.

Psychológ sa končekmi prstov poškrabal na čele. Potom si nimi začal prechádzať po hranici vlasov na temene, a keď objavil tenké krátke chlpy, začal ich žmoliť medzi prstami.

Nakoniec už policajt to ticho nevydržal.

„Je to určite komplikovanejšie. Robota, súkromný život. Lieky, tie tablety, čo som hltal celý posledný rok...“

Pošúchal sa po stehnách. „Prepáčte. Zbytočne tu nariekam.“

„Áno,“ odvetil psychológ. „Káva u vás na polícii je taká odporná, že musím piť čaj. A ten ma preháňa. Plat mám smiešny a každý deň musím počúvať dospelých chlapov, policajtov, ako nariekajú. To sú nevýhody tejto roboty.“

Vyzeral, akoby chcel vstať, ale potom mu prišli na rozum iné myšlienky a zostal sedieť.

Pri všetkom tom ponosovaní sa zo stien odlupovala maľovka. „Viete, čo nám hovoria počas štúdia? Aby sme pacientom nedávali rady, ale nechali ich samých dopracovať sa k zisteniu, čo je pre nich najlepšie. Ja vravím, že je to hovadina. Takže tu máte radu. Začnite spievať v zборе. Vyhodte z bytu svoju partnerku a začnite spať so šéfovou ženou. Skonstruujte auto alebo uštrikujte sveter.“

Psychológ sa nahol nad stôl a vybral zo šálky vrecko čaju. Hodil ho na sklenenú platňu tak, že sa hnedá tekutina rozšplechla po stole.

„Nezáleží na tom, čo urobíte. Dôležité je, aby vám to pripadalo zmysluplné. Mysleli ste si, že tie pilule vás zachránia? Bohužiaľ, chlapče. Zachrániť sa musíte sám.“

Fredrik zafunel. „Príliš mi nepomáhate. Vrátí sa mi pamäť?“

„Ťažko povedať,“ zabručal psychológ. „Niekomu sa spomienky vrátia postupne. Iným sa z pamäti navždy vytratia. Napriek tomu, že tu vnútri zostanú,“ povedal a tučným prstom si poklepal po čele. „Mozog nezabúda. Zabúda len človek.“

Urobil pauzu, aby si zapamätal vlastnú geniálnosť, a pokračoval.

„Radím vám, aby ste hľadali nejaký záchytný bod. Niečo z toho večera, čo vám otvorí dvere k pamäti. Možno vôňu, zvuk, melódiu. Alebo nejaký obraz. Ľudia predsa neustále fotografujú. Môže sa stať, že vám to rozoženie hmlu.“

„Vďaka,“ povedal Fredrik a ukázal na stenu. „Mali by ste tam niečo zavesiť. Alebo dať dole tie pripínáčky, nevzerá to dobre.“

Psychológ ho prepočul. „Ak si teda vôbec chcete spomenúť,“ povedal. „Mysel sa totiž neuzamkne len tak bezdôvodne. Mozog je múdrejší než vy.“

KAPITOLA 13

Keď Kafa zaparkovala v suteréne policajnej stanice, bola už tma. Pozrela sa na hodinky. Keďže jedáleň už bola zavretá, nezostávalo jej nič iné, iba si vziať spis, ktorý jej pripravila Hanna, a doma v osloskej štvrti Sagene si niečo ohriať v mikrovlnke.

Po ceste na zastávku si opäť uvedomila, že ju niečo znepokojuje. Celý deň sa snažila to vytesniť, ale teraz, keď bola sama a myšlienky jej blúdili, sa tomu nedokázala vyhnúť.

Aký prípad to mala pred sebou? Čo sa stalo v tej vile na Bygdøy? Nič nenasvedčovalo tomu, že mužovi na schodoch, Mikaelovi Moreniovovi, sa prihodilo niečo iné než nehoda. Neboli tam žiadne stopy po vlamaní, prítomnosti cudzej osoby, ani po bitke. A čo tá stará vdova? Čo ak vilu jednoducho prenajala? Možno si práve teraz vychutnáva pohár portského a cigarku na nejakom teplom mieste.

Vo vile našli starý telefónny zoznam otvorený na stránkach hotelov a Kafa úpenlivo prosila Hannu, aby všetkých obvolali. Potom museli obtelefonovať nekonečný zoznam súkromných a komunálnych domov dôchodcov, preveriť nemocnice, skontaktovať sa so vzdialenými